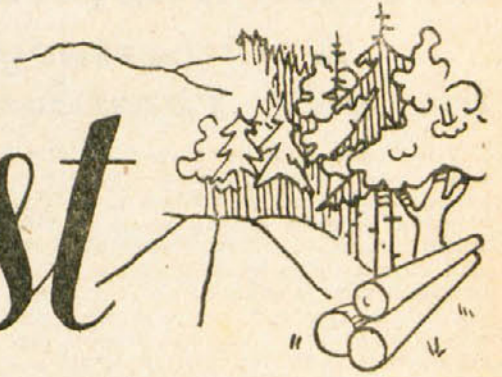

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

LETO I. — Stev. 6

NOVO MESTO, 23. marca 1950

Izhaja tedensko

Narodi Jugoslavije zopet bijejo pod vodstvom tov. Tita težko in naporno bitko za socializem

Edvard Kardelj je govoril v Črnomlju

Dne 18. marca je zopet zaživela Bela Krajina v svojem partizanskem razpoloženju. Zopet so se sestali stari prekaljeni borci in aktivisti in vsi oni zlati ljudje, ki so dali vse za zmago pravične stvari delovnega ljudstva.

Na ta dan je namreč prišel v Črnomelj tov. Edvard Kardelj, nosilec kandidatne liste za Zvezni svet Ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije, na predvolivni shodi. Preko 6000 Belokranjcev je prišlo v Črnomelj. Sam Črnomelj kot vsa Bela Krajina se je odel v zelenje in zastave. Godbe in harmonike so spremljale petje partizanskih in delovnih pesmi, dokler ga ni navdušeno ploskanje prekinilo. Kajti na tribuno je prišel podpredsednik Zvezne vlade in minister za zunanje zadeve Edvard Kardelj v spremstvu predsednika vlade LRS tov. Mihe Marinka, podpredsednika vlade LRS tov. Marjana Breclja in predsednika oblastnega odbora ljubljanske oblasti tov. Janeza Hribarja. Mesta na tribuni so med navdušenim vzklikanjem množice zasedli še člani okrajnega komiteta KPS OOO in OLO ter predstavniki J.A. Godba, ki so zadržali hujšo, nakar je sekretar okrajnega komiteta tov. Julij Planinec otvoril zborovanje. Nato je med navdušenim ploskanjem in vzklikanjem začel svoj govor tovariš Kardelj:

Tovariši in tovarišice! Predvsem vam moram predati tople pozdrave kandidata Osvobodilne fronte za belokranjski okraj — tovariša Tita. Vem, da bi ga želeli pozdraviti v svoji sredi, toda čas mu ne dopušča, da bi to pot sam prišel k vam.

Ni slučaj, tovariši in tovarišice, da je Osvobodilna fronta predlagala tovariša Tita za kandidata prav v Beli Krajini. Bela Krajina je ena tistih slovenskih pokrajin, ki so najbolj enotno in najbolj aktivno sodelovale v narodnoosvobodilni borbi. Bela Krajina se je borila junaško in vztrajno in dala je nemalo žrtev za stvar naše svobode in neod-

visnosti, za stvar končne zmage delovnega ljudstva nad svojimi izkoriščevalci.

Danes, tovariši in tovarišice, narodi Jugoslavije zopet bijejo pod vodstvom tovariša Tita težko in naporno bitko, bitko za socializem, bitko, ki nam mora prinesiti še eno veliko zmago, s katero bodo položeni gospodarski temelji blagostanja našega ljudstva in njihovega vsestranskega kulturnega napredka, a odpravljena bo vsaka možnost izkoriščanja človeka po človeku.

Nato je govoril tov. Kardelj o delu Belokranjcev za doseg zmage in jih pozival k še nadaljnjemu delu pri zgraditvi gospodarske neodvisnosti. Dejal je:

Toda, če se je v času vojne ljudstvo s takim junaštvom borilo za pravico, da samo odloča na svojih tleh, za pravico, da si samo izgradi lepšo domovino, v kateri ne bo izkoriščanja človeka po človeku in zatiranja naroda po narodu, — ali ima kdo pravico misliti in pričakovati, da bo sedaj po vojni naše ljudstvo bolj kakor v času vojne, voljno sprejeti kakršne koli tuje jerobe in guvernerje — naj s j bodo s katerega koli kraja sveta in s kakršnimi koli političnimi opravevanji?

Nato je govoril tov. Kardelj o stvarnosti Cankarjevega izreka, da si bo narod pisal usodo sam in kako je treba sedaj po zmagi ljudske revolucije izrabi vsa bogastva naše domovine za korist ljudske skupnosti, ne pa tega ali onega izkoriščevalskega razreda. Ko je omenil, da ni nihče od vodstva nikoli zakrival težke naloge, ki nas čakajo, je rekel:

Razen svojih lastnih delovnih rok nimamo ničesar, na kar bi se lahko naslonili. Toda to ni tako malo. Mi namreč dobro vemo, da so delovne roke našega ljudstva zlata

vredne in če se one združijo v enotnem naporu, so one sposobne tudi gore premikati. In zato nas ni prav nič strah, ko pravimo, da se lahko zanesemo samo na svoje lastne sile.

Tisti, ki nam z zahoda očitajo, da plačujemo veliko ceno za odstranitev zaostalosti in za gospodarsko neodvisnost, zelo radi pozabljajo, da je tehnični in kulturni napredek zahodnih kapitalističnih držav zgrajen predvsem na izkoriščanju kolonij in odvisnih dežel ter na odvračanju velikih ekstraprofitov iz zaostalih dežel. Pod takimi pogoji seveda njim ni bilo težko zagotoviti hiter razvoj industrije. Mi pa nimamo nobenih takih izvorov za ekstraprofite pa jih tudi ne zahtevamo. Kot socialistična in demokratična država enakopravnih narodov in kot zagovorniki resničnega internacionalizma, ki odklanja vsako zatiranje ali gospodarsko izkoriščanje naroda po narodu in nacionalno nadvlado, mi priznavamo drugim narodom vse tiste pravice, ki jih zahtevamo zase. A sem spada predvsem tudi pravica gospodarske enakopravnosti in na polno izkoriščanje vseh bogastev in proizvodnih sil slehernega naroda za njegov lastni gospodarski napredek in za njegovo enakopravno gospodarsko sodelovanje z drugimi narodi.

Dejal je, da je samo na takh principih mogoča resnična gospodarska pomoč. Toda v kapitalističnih deželah je to drugače mišljeno in delano in da še celo socialistična država kakor je Sovjetska zveza ne dela po zgornj omenjenih principih. Odločno je udaril po vseh informbirojskih lažeh glede gospodarske odvisnosti do zapada in povedal vso ogabno izkoriščevalsko metodo Socialističnih dežel. Govoril je tudi o navidezni upregreha, ki nam jih kažejo tako iz zapada kakor tudi iz vzhoda in nas prepričal takole:

Bodite prepričani, tovariši in tovarišice, da bodo vsi tisti, ki sem jih naštel, enotno in složno tako dolgo kričali in nas na vse

mogoče načine ovirali v naši socialistični graditvi, dokler jim naše zmage ob uresničenju petletnega plana ne bodo zaprele ust. Pa še potem si bodo kaj novega izmislili; kaj, ni treba danes ugibati, ker nam bodo to tako sami povedali. Mi pa se bomo držali starega ljudskega pregovora: Slepca za pot, in bedaka za svet — ne sprašuj!

Namestnik kandidata Franc Kočevar

Govoril je o uspehih v petletnem planu in zavrnil vse tiste, ki pravijo, da bi lahko malo počivali in nato zopet poprijeli za delo, s tem ko je dejal, da se na pol poti navzgor ne moremo ustavljati, ker bi se lahko zgodila nesreča in bi zdrknili navzdol. Odkrito je priznal, da so odkupi precej visoki za našega kmeta, toda morajo biti, ker s temi odkupi gradimo neodvisnost v gospodarstvu in industriji. Spomnil pa je obenem kmeta na pred vojne datlave, ki so bile zanj veliko večje kot so pa danes. Priznal je, da so bile izvršene tudi napake poleg tega pa tudi rokaval pot, kako bi se te odpravile.

Kako se dajo odpraviti te nepravilnosti? Samo na en način, namreč s tem, da odkupi ne bodo samo stvar okrajnega odbora in odkupnih organov, ampak stvar slehernega delovnega kmeta. Potrebno je, da vsa vas sodeluje pri razdelitvi odkupnih obveznosti, ne pa da posamezni kmet misli, da njega nič ne briga, kako drugi izpolnjuje svoje obveznosti. Naši delovni ljudje na vasi in v mestih se morajo neprestano zavedati, da se vsaka škoda, ki jo špekulantji napravijo državi z neizpolnjevanjem svojih obveznosti, nujno odraža v povečanju težav in v poslabšanju položaja ostalega delovnega ljudstva. Potrebno je torej, da se za pravilen potek odkupa zares zavzame vse delovno ljudstvo. Potrebno je, da nikoli ne pozabite, da je treba skupne odkupne plane — tudi kadar so zelo veliki — prav tako nujno izvršiti, kakor je nujno, da postavimo našo težko industrijo, če se hočemo osvoboditi naše zaostalosti.

Nadalje je razpravljal:

Zvezna vlada pripravlja uredbo o odkupih letošnjih pridelkov, ki bo kmetom olajšala izpolnitev odkupnih obveznosti. Značilnosti te odredbe so:

Prvič: bo celoten odkup za vse kategorije kmečkih domačij pokrit z industrijskim blagom po vezanih cenah.

Drugič pa bo nova uredba prekinila dosedanje vsakoletne prepire o porazdelitvi obveznosti. Uredba bo predvidevala posebni list kmetijem, ki ga bo imel vsak kmet v svoji hiši. Na osnovi podatkov o stanju kmetije, bo ta list predvideval, kaj kmet z normalnim gospodarjenjem, ki je v navadi v

Želimo mir, kakor ga želijo milijoni delovnih ljudi na svetu

Z veličastnega zborovanja tov. Vide Tomšičeve v Novem mestu

V pričakovanju volitev se je te dni Novo mesto odelo v zelenje, zastave, slavoloke in parole. Vest, da bo na velikem zborovanju v nedeljo dopoldne govorila tovarišica **Vida Tomšič**, članica CK KPJ, predsednica CO AFZ Jugoslavije in kandidat našega okraja za Zvezni svet, je odjeknila po celem okraju. Že kmalu po deveti uri so se začeli zbirati na okrašenem Glavnem trgu člani raznih delovnih kolektivov, pionirji, vojski novomeške garnizije, mladina in člani OF iz raznih vasi celega okraja. Ko je ob desetih stopila na okrašen govorniški oder tov. Tomšičeva, jo je šesttisočglava množica ljudstva pozdravila z dolgotrajnim vzkljanjem in ploskanjem. V njenem spremstvu so bili tov. Bogdan Osolnik, pomočnik ministra za znanost in kulturo vlade FLRJ, tov. Leopold Kresce, podpredsednik oblastnega ljudskega odbora za ljubljansko oblast, oficirji JA, člani OK in MK KPS, MLO in zastopniki množičnih organizacij. Potem, ko je tovariš Viktor Zupančič, org. sekretar OK KPS, začel zborovanje in pozdravil goste ter zborovalce, sta pionirja in mladinci Novega mesta podarili tov. Tomšičevi šopke cvetja. Ponovno burno pozdravljena od tisočglave množice, je tov. Vida Tomšič med drugim rekla v svojem govoru:

Tovariši in tovarišice!

Najprej dovolite, da se vam ob današnji priliki zahvalim za veliko zaupanje, ki ste mi ga izkazali s tem, da ste me postavili za svojega okrajnega kandidata za volitve v Zvezno skupščino. Skušala bom kot doslej dati vse sile za to, za kar so se borili tisoči in stotisoči naših borcev in za kar se trudite vi v svojem vsakdanjem delu — za naše lepše, srečnejše in bogatejše življenje.

Samo en teden je še do 26. marca, do dneva, ko bo vsak državljan in vsaka državljanica stopila na volišče, ko bo vsak s svojim glasom direktno odločal o notranji in zunanji politiki naše države. Zato, da bo vsak volivec in vsaka volivka lahko zavestno in zavredno volila, pa je potrebno, da se pogovorimo o najvažnejših stvareh, za katere gre pri teh volitvah.

nekem kraju, pridelala preko vsega leta in na tej osnovi se bo odločal odkupni plan. Celo ten sistem bo torej postavljen tako, da se bo vsaki domačiji v skladu z njenimi možnostmi že v začetku leta točno določila količina obveznega odkupa za vse pridelke, ki pridejo v poštev. Te obveznosti se bodo vpisale v omenjeni listi kmetijev, ki ga bo potrdil Krajevni ljudski odbor, ko bo ugotovil, da domačija obveznost res lahko izpolni in da je pravično določena. Z vsem, kar bo preko teh količin, bo lahko kmet svobodno razpolagal. Prednost tega sistema bo predvsem v tem, da bo kmet že v začetku leta imel čiste račune o svojih obveznostih in da bo potem lahko napravil tudi svoj lastni plan.

Nato je govoril še o načinu odkupa, o obdelovalnih zadrugah in njihovih nalogah ter o ljudski kontroli in prešel na rešitev pasivnosti Bele Krajine.

Mislím, da moramo mi vsi priznati, da gospodarski napredek Bele Krajine od osvoboditve pa do danes ni bil tak, kakor bi

NAŠ VELIKI CILJ

Pri teh volitvah, tovariši in tovarišice, predvsem ne gre za zmago te ali one stranke, tega ali onega kandidata, ne gre za obljube raznih cest, mostov, šol in drugega, kakor je to bilo nekoč v stari Jugoslaviji. Narodi Jugoslavije, vsi delovni ljudje naše države, so združeni pod vodstvom Komunistične partije na čelu s tovarišem Titom v Osvobodilni fronti in imajo eno skupno željo, en program in en skupen cilj:

na svoji svobodni in neodvisni zemlji izgraditi socializem, ki pomeni družbo, v kateri ni izkoriščanja človeka po človeku, naroda po narodu; v bratstvu in edinstvu vseh narodov Jugoslavije urejevati svoje življenje s svojo oblastjo, z ljudsko demokratično oblastjo, v miru z vsemi državami in narodi na svetu.

Osvobodilna fronta zato ne stopa pred vas s praznimi obljubami, temveč s tem, da vam daje obračun opravljenega dela in predvsem tudi dela, ki ga je naredila naša prva Zvezna skupščina. Pred vas stopa tudi zato, da vam da pregled nalog, pred katerimi stojimo in da vas pozove na nadaljnje skupno delo za uresničitev teh nalog.

Tov. Tomšičeva je nato opisala zborovalcem delo Zvezne skupščine v preteklih štiri letih. Govorila je o zakonih, ki jih je sprejela ljudska skupščina in koristih, ki so jih ti zakoni prinesli našemu delovnemu ljudstvu. Podčrtala je pomen razglasitve Republike, ustave in zakona o petletnem planu, s katerim smo čvrsto zakorakali v izgradnjo socializma. Poudarila je, kako je stara Jugoslavija morala plačevati težke račune inozemstvu zaradi svoje zaostalosti in polkolonialne odvisnosti. Govorila je o pomenu graditve novih tovarn, o ogromnih načrtih elektrifikacije naše države. Vse pa, kar danes ustvarjamo, gre za uresničitev velikega cilja: pripraviti delovnemu človeku dostojno, srečno življenje. Poudarila je, da smo sedaj v najtežjih letih, toda nihče nam ne more preprečiti izgradnje socializma in naše petletke, ker smo naučeni že iz časov

bil lahko in kakršen bi moral biti. Bela Krajina se s svojim kmetijstvom samim ne more uspešno razvijati, tako da bi se bistveno poboljšal gospodarski položaj delovnih ljudi. Beli Krajini je potrebno dati tudi industrijo, potem se bo šele njen značaj spreminil.

Nato je izjavil, da je vlada LRS napravila plan, v katerem je predvideno, da bodo tako imenovani pasivni kraji Slovenije postopoma dobili znaten del industrije, kar bo omogočilo hitrejši gospodarski in kulturni razvoj. Natanko je razložil zunanje politične položaje naše domovine in našo zunanjo politiko in končal:

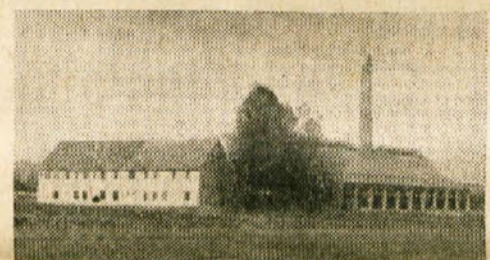
Naša zunanja politika — to je dosledna politika miru in obrambe naše neodvisnosti. Zvesta tej svoji politiki naša država nikoli ne more postati član kakršnega koli napadajočega bloka. Kot socialistična dežela mi tudi nikoli ne bomo v naši zunanji politiki storili ničesar, kar bi krepilo sile imperilizma, reakcije; nasprotno, storili bomo vse,

narodnoosvobodilne vojne, da se zanašamo in opiramo predvsem na svoje lastne sile, ker smo čvrsto združeni okoli vodstva in tovariša Tita. Množica je te besede večkrat prekinjala z vzkljanjem in skandiranjem: Tito-Partija, Tito-Kardelj.

Ko je govorila nato o nalogah našega kmetijstva, je tov. Tomšičeva med drugim rekla:

SKRB ZA KMETIJSTVO

Danes pričakuje naša država od poštenih, delovnih kmetov, da združijo svoje napore z delom vseh ljudi naše države, da razumejo potrebe države prav sedaj, ko se borimo z največjimi težkočami, da se čutijo del te velike skupnosti, da se borijo za večjo proizvodnjo in da izpolnjujejo svoje obveznosti do države. Delovni kmetje naj razumejo, da so naši naporji za ustanavljanje zadrug njihovo vprašanje! Naša oblast, KP in OF se trudijo, da bi delovni kmetje to razumeli. In reči moramo, da smo v tem uspeli. Uspelo nam je prehraniti našo državo, odkupi so — poleg vseh težav — vendarle dali prehrano za naše delavce. Teh pa je bilo lani v mestih 900.000 več kakor prej! Zaradi ogromnih naporov, ki jih dajejo naši delavci pri gradnji tovarn, v rudnikih itd., zaradi velikih prispevkov, ki jih dajejo naši mali in srednji kmetje, pa tudi mnogi večji kmetje, bomo in moramo biti brezobzirni do tistih špekulantskih kmetov,

Opekarna Zalog

ki hočejo na račun naših težav špekulirati.

Če pogledamo, zakaj so odkupi nekatere kmete prekomerno zadeli in obremenili, lahko vidimo, da je eden glavnih vzrokov v tem, ker še vedno precej ljudi na vasi odteguje svoj del obveznosti, bodisi z utajo posevka in pridelka, ali pa, ker ni izpolnil predpisanih dajatev. Njihovo breme zadene druge, navadno ravno tiste, ki pošteno izpolnjujejo svoje obveze. Često se dogajajo razne nerednosti tudi v naših odborih ali pa prihaja do tega, da poedinci osebno in krivično obremenjujejo tega ali onega kmeta. Vse to nam govori o tem, da se morajo vsi delovni kmetje odločno boriti proti špekulantom v svoji sredi. Dalje, da je treba izboljšati delo krajevnih ljudskih odborov in da se morajo vsi državljanji tudi na vasi čimbolj živo udeleževati dela ljudske oblasti. Samo stalno skupno in možato razpravljanje o vseh vprašanjih, zlasti pa o vprašanjih, kjer je potrebna presoja vsakega

kar je koristno in kar krepi sile napredka, demokracije in socializma. To ne skrivamo, to izjavljamo pred vsem svetom. Toda prav tako odločno se bomo zoperstavljali hegemonističnim, antisocialističnim in antidemokracijskim tendencam informbirojevske politike in vsakemu poizkusu, da se našim narodom s pritiskom in nasiljem vsili ta politika. Socialistična Jugoslavija ne more biti nevtralna v sedanjem svetovnem dogajanju, toda ona ne pripada nobenemu bloku in vodi svojo lastno miroljubno, demokratično in socialistično zunanjo politiko, ki je sovražna vsaki in vsem oblikam agresije.

H koncu je še dejal:

Prepričan sem, tovariši in tovarišice, da bo 26. marca Bela Krajina enodušno oddala svoj glas za svojega poslanskega kandidata, našega dragega učitelja in voditelja, tovariša Tita in da bo tako ponovno dokazala, da je tudi danes z njim, tako kakor je bila z njim v času narodne osvobodilne vojne.

poedinega primera, bo rodilo uspeh. Potem se ne bo več dogajalo, da je vdova z malimi otroki enako obremenjena kot neka druga, neprizadeta družina samo zato, ker ima enako površino zemlje, ali pa, da se samo v pisarnah birokratsko sestavlja setveni plan.

Namesnik kandidata Niko Silih pomočnik notranjega ministra

Če bi odstranili nepravilnosti, ki so se doslej dogajale, odkupi brez dvoma ne bi predstavljali takega bremena za kmete, kakor se je dosedaj često dogajalo.

ZA VSE OBVEZNE ODKUPE BONE ZA INDUSTRIJSKO BLAGO

Tovariš Kardelj je na velikem zborovanju v Črnomlju govoril o nekaterih ukrepih, ki bodo olajšali položaj delovnega kmeta. Porast proizvodnje v naši industriji nam zdaj že omogoča, da bodo kmetje za vse, kar bodo obvezno oddali državi, dobili bone za industrijsko blago in da bodo ti boni pokriti s potrebnimi količinami blaga. To bo veljalo že za oddajo pridelkov tega leta. Z izboljšanjem evidence o površinah obdelovalne zemlje in posevkov ter z uvedbo posebnih gospodarskih listov za vsako kmetijo pa bomo dosegli, da bo vsak kmetovalec že v začetku leta vedel, kaj se v jeseni od njega pričakuje. Vedel bo temu primerno uravnati svoje delo, posebno važno pa je to, da ne bo izpostavljen nezakonitem posegom in novim dajatvam, kadar bo izpolnil svoje obveze do ljudske oblasti.

Ljudska oblast hoče s temi ukrepi pokazati kmetu, da zavisí od njega samega, to je od njegovega dela, ne samo korist za skupnost, ampak tudi zanj in za njegovo družino. Ne želimo vzeti kmetu ljubezni do zemlje in vesolja do dela, temveč nasprotno; želimo, da bi pridelal čimveč, potrebujemo njegove pridelke in mu bodo pomagali v njegovem prizadevanju. A seveda se bomo tudi v bodoče najodločneje borili proti tistim, ki ne razumejo potreb naše skupnosti, ki valijo svoje obveznosti na ramena drugih in ki z brezvestno špekulacijo poskušajo podirati to, kar vsi gradimo.

BORIMO SE PROTI NAPAKAM V ZADRUŽNIŠTVU

Tovariš Tito je pred kratkim govoril še o nekem drugem zelo važnem vprašanju, to je o napakah, ki so se delale ponekod s tem, da so silili kmete v zadrug. Nobenega dvoma ni, da je zadrugna pot edina pot k napredku in modernizaciji našega kmetijstva. Ni dvoma, da bodo naše zadrug, ki jih je danes v Jugoslaviji že 6800 in v katerih je okoli 2 milijona hektarov zemlje, dokazale ne samo to, kako se z združenim obdelovanjem poveča kmetijska

26. marca 1950 vsi na volitve za trdno in enotno socialistično Jugoslavijo

proizvodnja, ampak bodo dokazale tudi, da pomenijo veliko olajšanje za življenjske pogoje kmečkega delovnega človeka. Toda prav zato, ker smo tako trdno prepričani v te velike prednosti zadrug, mislimo, da ni treba nikogar siliti v zadrugo, ampak je treba kmete nenehno poučevati o tem, kaj zadruga pomenijo in jih zanje pridobivati. Slišala sem pa za primere, da so nekateri tovariši grozili kmetom, češ, če ne boš tega ali drugega oddal, boš šel pa v zadrugo. To je popolnoma zgrešeno. Itj v zadrugo nikakor ni kazni. Nasprotno. Prav naše zadruga potrebujejo najbolj delavne, nesebične in napredne ljudi. Najboljša agitacija za zadruga pa bodo njihovi uspehi v delu. Ljudska oblast daje in bo vedno dajala zadrugam čim večjo pomoč. Samo letos bo dala država obdelovalnim zadrugam 7 milijard dinarjev kreditov.

Zdi se mi, da ne bi škodilo, če bi se tudi v vašem okraju čimveč kmetov na lastne oči prepričalo, kakšno je življenje v dobro urejenih zadrugah v drugih predelih Slovenije in Jugoslavije.

NE POZABIMO NA SPLOŠNE KMETIJSKE ZADRUGE!

Poleg tega mislim, da se v našem okraju vse premalo čuti delo splošnih kmetijskih zadrug, ki bi lahko ogromno pomenile v izboljšanju kmetijstva n. pr. v vprašanju preskrbe s semeni,

Stanovanjski blok v Novem mestu

zamenjave semen, pri svinjereji itd. Treba bi bilo, da bi se vsi naši delovni kmetje bolj brigali za delo v teh zadrugah, kar bi koristilo predvsem najbolj njim samim.

Nato je tov. Tomšičeva govorila o predvojnih razmerah na Dolenjskem, ki je med gospodarsko manj razvitimi pokrajinami. Rekla je:

STARA IN NOVA DOLENJSKA

Pred vojno so bile v nekaterih predelih novomeškega okraja hude in težke razmere. Posebno v krajih Suhe Krajine in v Podgorju so bili posebno težki primeri životarjenja v bedi in pomanjkanju, primeri nadvse težkih gospodarskih, zdravstvenih in kulturnih razmer.

Bila so leta, ko skoraj ni bilo kmečke hiše, nad katero ne bi visel dolg, vknjižbe upnikov, ko so dohodki za ves kmetov trud komaj zadostovali za kritje obresti. V roke nekaj mestnih in vaških magnatov so se stekali plodovi dela, boben je grozil marsikateremu kmetu in prisilne dražbe so bile zelo pogosta usoda kmečke posesti. Vsaka nezgoda ali ujma je pahnila delovnega kmeta v še večjo odvisnost od tistih, ki so prežali na njegovo zemljo.

Pred ljudsko oblastjo so torej po končani vojni stale naloge, premagati to zaostalost in opustošenje, ki ga je povzročila vojna.

Vojna leta so močno prizadela predele novomeškega okraja. Posebno belogardistično izdajstvo in bratomorno početje je povzročilo še večje opustošenje nekaterih krajev. V vojni je bilo

popolnoma razrušenih 1612 stanovanjskih hiš, 1492 hlevov in 766 ostalih poslopij. Poleg tega pa je bilo veliko števil drugih poslopij delno porušeni ali poškodovani. Če ne štejemo druge škode in izgube, je že sama obnova vsega tega predstavljala ogromno nalogo.

Ljudska oblast je prebivalstvu novomeškega okraja priskočila na pomoč pri obnovi ne samo z organizacijo tehničnih baz in obnovitvenih zadrug, ampak tudi s potrebnimi krediti in materialom. Obnovitvene zadruga so prejele do konca preteklega leta okrog 45 milijonov 500 tisoč dinarjev dolgo-

Obnovljen trg v Novem mestu

ročnih kreditov. Poleg tega so bili za nabavo živine v najbolj prizadetih krajih dodeljeni krediti pod najugodnejšimi pogoji v višini okrog 4 milijone dinarjev. *Obnovljenih je bilo do konca 1949 skupno:*

3361 poslopij, od tega 1356 stanovanjskih hiš, 1286 hlevov in 719 ostalih poslopij.

V okraju je bilo zgrajenih 14 novih ali obnovljenih mostov, od teh večji železniški most v Novem mestu, most v Žužemberku, Šmihel-Drašča vas, v Dvoru, v Meniški vasi, v Soteski, v Gornjem polju pri Dol. Toplicah, v Lešnici in drugje.

Obnovljenih ze 16 šol, od tega z večjimi deli, takorekoč novozgrajenih: šola na Dolžu, v Birčni vasi, v Malem Slatniku in v Žužemberku. Za obnovo šol je bilo porabljenih približno 14 milijonov dinarjev.

Samo okrajne investicije v zadnjih letih znašajo 63 milijonov 837 tisoč dinarjev. Za mostove in ceste se je porabilo 14 milijonov, za stanovanjske objekte 23 milijonov 300 tisoč dinarjev in tako dalje.

Od republiških investicij je bila najvažnejša zgraditev tekstilne tovarne v Novem mestu, adaptacija ženske in moške bolnišnice in gradnja novega pljučnega oddelka bolnišnice v Kandiži, ki je še v teku.

Uspeh javnih del, za katera so bile odobrene potrebne investicije, bi bil nedvomno lahko še večji. Tudi obnova Novega mesta samega je primer počasne obnove, s katero ne moremo biti zadovoljni. V bodoče moramo vsekar razviti še večjo podjetnost v gospodarski delavnosti novomeškega okraja.

ZIVLJENJSKA RAVEN SE DVIGA

Plod naporov naših delovnih ljudi je dvig življenjske ravni, ki se izraža v

Šola na Dolžu med gradnjo

tem, da neprestano raste količina dobrin, potrebnih za življenje. Tako je n. pr. dobil novomeški okraj:

v letu 1948 sladkorja za zajamčeno preskrbo 169.000 kg, v letu 1949 pa 204.000 kg; na vezane cene v letu 1948 15.000 kg, lani pa 41.000 kg.

Umetnih gnojil je prišlo v okraj v letu 1948 na vezane cene 111.000 kg, lani pa 168.000 kg.

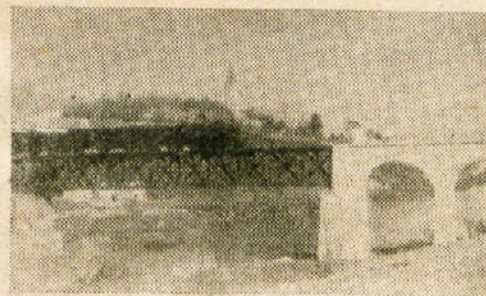
Tekstilnega blaga je prišlo v letu 1948 v okraj skupno za 42 milijonov 600 tisoč dinarjev, lani pa za 82 milijonov 300 tisoč dinarjev.

Obutve je okraj prejel v letu 1948 skupno 23.847 parov, v letu 1949 pa 30.417 parov.

Omeniti je treba tudi napredek na kulturnem polju, zlasti to, da so danes naši mladini odprte neprimerno večje možnosti za študij in izobrazbo kakor prej. Še enkrat več kakor pred vojno je dijakov v gimnaziji, v sedemletkah pa študira 460 učencev. V Novem mestu so novo učiteljske, ekonomski tehnikum in glasbena šola. Razvija se široka kulturna in prosvetna dejavnost v kulturnih društvi tudi po vaseh.

Nato je tov. Tomšičeva govorila o ozadju klevetniške kampanje, ki divja že dve leti proti naši državi, naši Partiji in tovarišu Titu, proti vsem našim organizacijam in vsem našim ljudem. Zato ker nismo pristali na nenakopravne odnose med socialističnimi državami, klevetajo našo narodnoosvobodilno borbo in pravijo, da smo izdajalci socialističnega tabora.

Vprašam vas, borce narodnoosvobodilne vojne, vas, matere in očete partizanov, padlih borcev, vas, tovariši in tovarišice, ki ste na svojih tleh preživeli vse strahote okupacije in borbe: ali smo se borili za to, da bi danes pljunili na svoje žrtve, da bi danes izdali cilje, za katere so padale toliko žrtve? Ne, mi moramo naprej! Moramo po poti, po kateri hodimo že od

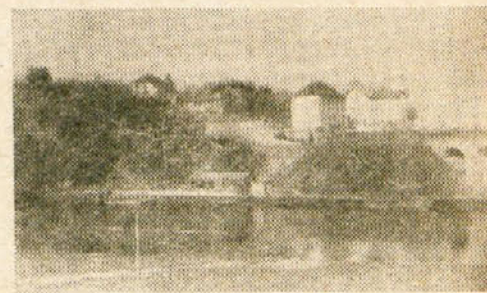

Obnovljen most

Tudi te volitve morajo krepko potrditi enotno in nezlomljivo voljo naših narodov. Dati morajo dostojen odgovor vsega ljudstva vsem notranjim in zunanjim sovražnikom naše neodvisnosti in našega socialističnega razvoja.

Do volitev bodo končali z delom mostu

Z gradnjo novega mostu čez Dobljico v Crnomlju so začeli že lani. Stari je bil porušen za časa narodno osvobodilne borbe. Most bo v korist vsemu tamkajšnjemu prebivalstvu, ker se bodo pešci in vozniki izogibali nepotrebnim ovinkom in vzpetinam. Da bo most čimprej dograjen, je prevzel Mestni odbor OF Crnomelj skrb za pomoč v prostovoljnem delu. Ze lani so frontovci veliko pomagali stalnim delavcem, katerih je samo 25. Najvažnejše delo je betoniranje cestišča in hodnikov za pešce. Za to bo treba 280 m³ betona. Vse množične organizacije v Crnomlju so obljubile, da bodo s tem do volitev že končali, 6. marca so začeli z rednim dnevnim prostovoljnim delom. Tudi vaščani iz vasi Dragatuš, Dobljice in Loka pomagajo. Vsak dan pride na gradbišče od 25 do 30 ljudi, ki sejejo pesek in pripravljajo material za betoniranje. Delovodja gradnje mostu tov. Iskra skrbi za organizacijo dela na gradbišču. V prejšnjem tednu so organizacije napravile skupno 1350 prostovoljnih ur. Pri delu se je dobro izkazala sindikalna podružnica čevljarske zadruga, katere člani, 30 po številu, so se celotno udeležili dela na mostu. Tudi sindikat Mestnega čevljarskega podjetja

Kopališče na Krki

začetka narodnoosvobodilne borbe. Nočemo nobenih tujih gospodarjev, niti ameriških niti ruskih! Mi ne ogrozamo nikogar, želimo le mir, tako kakor ga žele milijoni ljudi na svetu.

Osvobodilna fronta ne stopa pred vas z nobenimi praznimi volivnimi obljubami. Stopa pred vas z uspehi dosedanjega dela, stopa pred vas s težavami, z naporji, ki nas še čakajo. Odkrito udarja po napakah in vas poziva na sodelovanje, da jih odpravimo. Naj naši predvolivni sestanki še bolj strnejo naše vrste, še bolj okrepijo moč za čimprejšnjo uresničitev naših nalog, da bomo čimprej uživali plodove naše socialistične izgradnje.

Osvobodilna fronta vas poziva, da 26. marca oddaste svoj glas za industrializacijo, za dvig kmetijske proizvodnje, za izboljšanje socialnih, zdravstvenih in kulturnih prilik, za mir, za neodvisno in socialistično Jugoslavijo!

Naj živi delovno ljudstvo Jugoslavije, ki s svojimi rokami gradi svojo lepšo bodočnost!

Naj živi Osvobodilna fronta slovenskega naroda!

Naj živi Komunistična partija Jugoslavije, organizator vseh naših borb in zmag, in njen generalni sekretar tovariš Tito!

Po teh besedah tov. Tomšičeve, ki so jih zborovalci pozdravili ponovno z dolgotrajnim odobravanjem, ploskanjem in vzklikanjem, je govoril v imenu novomeške garnizije JA tovariš podpolkovnik Jukič. Nato je predlagal predsednik MLO tov. Franc Zagore, da odpošle ljudstvo novomeškega okraja pozdravni resoluciji tovarišu Titu in tovarišu Edvardu Kardelju. Prebrani resoluciji so zborovalci sprejeli z navdušenjem. — Ob igranju vojaške godbe je bilo nato veliko predvolivno zborovanje zaključeno.

in Okrajnega magazina ne zaostajata za njimi. Izmed frontovcev so bili sedaj še najboljši Crnomeljčani.

V delovnem uspehu so pa vse posekali vaščani iz Loke. Na delo so prišli že dvakrat in skoraj sami kmetje. Vsakokrat jih je prišlo okrog 30. V štirih urah so dvakrat precejali 27 m³ peska in ga v samokolnicah prepeljali 40 m daleč. Normo so dosegli 95 %, medtem, ko ostali prostovoljci dosegajo samo 70-80 % norme. To pa zaradi tega, ker se v začetku dela zaženejo, potem pa prehitro omagajo.

Poleg solkanskega bo to po velikosti drugi železobetonski most v Sloveniji. Vsa gradbena dela vodi šef-inženir tov. Viher Lavoslav. Dolg bo 80 m, širok 10 m samo cestišče bo pa imelo 7 m. Prometu bo izročen meseca maja. Frontne organizacije imajo letos v načrtu tudi tlakovanje ceste od tega mostu do postaje.

frontovcev za čim hitrejšo izgradnjo mostu. Vsekakor je prizadevanje čnomeljških vredno priznanja. Do volitev v Ljudsko skupščino bodo glavna dela na mostu končali.

VSE ZA MATER IN OTROKA

Pomemben praznik so slavile žene Novega mesta pretekli petek. Dopoldne je bil svečano odprt Dom igre in dela »Vide Tomšičeve« v Novem mestu, odprla pa ga je sama pokroviteljica, tovarišica Tomšičeva.

K lepi proslavi se je zbralo nad 300 ljudi, zastopnikov organizacij, ustanov, mater in dijakinj učiteljskega. Ob deseti uri je prišla pred dom tov. Vida Tomšič v spremstvu članov okrajnega komiteja KPS, članov OLO, MLO, odbornice okrajnega in mestnega odbora AFŽ. Na vzoči so tov. Tomšičevo navdušeno pozdravili, nakar je zapel zbor učiteljskega tri pesmi. Potem je spregovorila tov. predsednica Centralnega odbora AFŽ Jugoslavije o delu naše Partije in Ljudske oblasti, ki vedno bolj skrbita za zaščito in pomoč materam in otrokom nove Jugoslavije. Podčrtala je pomen domov igre in dela, ki so v pomoč materam, ki pomagajo danes v uresničevanju planskih nalog. Stara država je mater in delovno ženo zaničevala, jo za enako delo slabše plačevala kakor moško delovno silo, v času nosečnosti in poroda pa so iz tovarn in podjetij v stari Jugoslaviji metali na cesto na tisoče in tisoče mater! Orisala je uspehe borbe naše Partije, ki postavlja vprašanje zaščite matere in otroka vedno na prvo mesto! Socialistična revolucija je prinesla ženi Jugoslavije nov svet. Tov. Tomšičeva je pozvala predstavnike Ljudske oblasti, AFŽ in OF, naj skrbijo, da to ne bo edini dom v okraju. Treba je skrbeti za nove otroške jasli, nove domove igre in dela, prenesto je treba skrbeti za naše žene!

Po govoru je tov. Roza Peroci, upraviteljica novega doma, prosila tov. Vido Tomšičevo, naj svečano izroči dom svojemu namenu. Predsednica CO AFŽ Jugoslavije je prerezala trak pred glavnim vhodom, nakar so gostje ob plosknanju množice vstopili v dom in odšli na ploščad doma. Tu so jih presenetili

malčki. Dva izmed njih sta podarila tov. Tomšičevi krasen šopek tulp, ji voščila srečo in se zahvalila za njeno skrb, ki jo je prevzela nad njihovim domom. S pesmicami in srčkanimi deklamacijami so nato mali prebivalci doma razveselili

Novomeški dom igre in dela

goste in ostalo občinstvo. V imenu mater in delovnih žena se je zahvalila tov. Tomšičevi in hkrati naši Partiji in Ljudski oblasti za vzoren dom igre in dela ter za skrb, ki jo država posveča ženam, tovarišica Ljuba Javornik, Pionirski pevski zbor pod vodstvom tov. Jelke Kastelčeve je nato lepo zapel dve pesmi, gostje in večina navzočih pa so si ogledali notranjost lepega doma. Tov. Tomšičevi je bil vzoren red, snaga in domača, prijetna urejenost sob v domu zelo všeč. Pohvalila je skrb tovarišic, ki so v domu pri otrocih. Takim ženam lahko matere brez skrbi zaupajo vzgojo svojih najdražjih.

Najbolj je ugajala odraslim obiskovalcem v domu igralna soba malčkov s številnimi vzgojnimi igračami. Zadovaljni so si ogledali velike, sončne sobe, v katerih prebivajo otroci, kadar niso na travi in v pesku okoli doma.

Vsak, ki si je ogledal novomeški dom igre in dela, se je prepričal, da se pri nas dejanje ne razlikuje od besed. Trdno gradimo lepšo bodočnost našim otrokom.

Čuvajmo spomenike preteklosti

Eden najvažnejših zakonov v kulturnem pogledu, kakršnega nismo imeli pred letom 1945., je brez dvoma Zakon o varstvu kulturnih spomenikov in o zaščiti prirodnih lepote in znamenitosti. Pred letom 1945. je sicer obstajal v Ljubljani Spomeniški urad, ki pa je bil brezmočen, ker ga ni ščitil zakon. Če bi zgoraj omenjeni zakon poznali že pred osvoboditvijo, bi Novo mesto, v kolikor je bilo obvarovano od bombardiranja, izgledalo popolnoma drugače in bi bili nanj upravljeno ponosni, saj bi imeli najlepši trg z arkadami in tudi ostale stavbe bi ostale ohranjene v vsej prvotni lepoti. Tako pa se je lepota novega mesta uničeval od prvega pojava kapitalizma, ko so novomeški trgovci začeli zazidavati arkade in napravljati neokusne izložbe, do današnjih dni. V

tej dobi smo izgubili vodnjak, ki je bil nujno dopolnilo trga gotske oblike, podrli so stari rotovž, ki se je ujemal s celotnim licem trga ter ga nadomestili z neprimerno stavbo — popolnoma tujo novomeškemu okolju. Pospešeno iznakaževanje trga in mesta je bilo plodno zlasti v letih po prvi vojni. Takrat so zazidane arkade podrli in gradili nove izložbe, dozidavali mansarde ter kvalitetno okrasje fasad nadomeščali s kličem in skratka tekmovali, kdo bo bolj skvaril svojo hišo. Ena zadnjih največjih okvar se je zgodila v prvih mesecih okupacije, ko so odstranili zazidane arkade in hišo barbarsko obnovili, namesto, da bi arkade podprli in s tem vrnili novomeškemu trgu pravi biser. Ko je bil zakon o zaščiti že polnomočen, so se še dalje dogajale napake in skrajni čas je, da

začnemo budno paziti, da se bo zakon o varstvu kulturnih spomenikov izpolnjeval. Zakoni v socialistični družbi se izdajajo v prid ljudstvu in če bi bili Novomeščani seznanjeni z zakonom, bi ohranili v Novem mestu park in bi popravljali stare napake že v letu 1945 in ne bi delali novih! Zakon o zaščiti kulturnih spomenikov je zelo obširen, ter je nujno, da bi Dolenjski list z njim seznanil vse čitatelje.

Arhivi so važen doprinos k proučevanju zgodovine

Pred kratkim je izšel tudi nov zakon o zaščiti arhivov, ki bo prekinil s dosedanjim prakso, da je arhiv neizčrpen vir za odpad. Če bi imeli do arhivov vedno nekulturen odnos, ne bi o naši preteklosti nič vedeli. Voja je mnogo arhivov uničila, morda še več leta 1945. Tudi v Novem mestu smo imeli dragocen arhiv, ki smo ga radi nekulturenega postopka z muko reševali, dokler nas ni sedaj zaščitil zakon. Edino prosvetno poverjenstvo na Okrajnem izvršnem odboru Novo mesto je spoznalo važnost arhiva in že pred enim letom nastavilo posebnega nameščenca za pregled arhivov, toda kljub temu je brez njegove vednosti odšlo v odpad pred nekaj meseci 4200 kg dragocenega arhiva in to kompletni protokoli od l. 1740 dalje. Lep vzgled kako se arhivi rešujejo, nam je dala tovarišica Slava Turkova, ko je v nevarnosti osebne svobode reševala knjižni arhiv Francoskega krožka v Novem mestu ter za preostanek dala pobudo, da je bil odpeljan v gimnazijo in tako očuvan za sedanjo Studijsko knjižnico. Najbolj dragocene knjige Francoskega krožka tov. Turkova še čuva, ter jih bo v kratkem izročila v nadaljnje varstvo novomeški študijski knjižnici. O pomenu in zbiranju arhiva, zlasti narodnoosvobodilne borbe, naj bi izšel v Dolenjskem listu poseben članek.

Studijske knjižnice so žarišče

Važna pridobitev Ljudske oblasti pa je sistem študijskih knjižnic, katerih mreža se stalno izpopolnjuje. V študijski knjižnici dobi vsako popolnoma brezplačno vsako literaturo, ki jo potrebuje za svoje izpopolnjevanje. Ljudska oblast zelo mnogo žrtvuje za vzdrževanje te ustanove in ji da brezplačno ves tisk, ki izide na ozemlju Ljudske republike Slovenije. Pred vojno takih ustanov nismo poznali in z njimi smo stopili v krog najbolj kulturnih držav. O pomenu študijske knjižnice v Novem mestu, nje rasti ter knjižnem fondu bo začel izhajati v Dolenjskem listu poseben članek.

Pospešena rast kulturnih ustanov

Omeniti moramo tudi gledališče, ki je postalo državna ustanova z lastnim proračunom ter snujoči se muzej. Gledališče je postalo šele sedaj samostojno ter dobilo osnovo za uspešen razvoj. Ko pa bo v Novem mestu odprt muzej, bo Novo mesto dobilo ustanovo, ki bo nujno dopolnilo vseh kulturnih ustanov, ki so pridobitve narodnoosvobodilne borbe ter bi bilo potrebno, da bi jih kdo obdelal, zlasti kar se tiče šolstva, saj imamo v Novem mestu kar celo vrsto novih šol in ustanov.

Velika pomoč Ljudske oblasti

Zakoni Federativne Ljudske republike Jugoslavije ščitijo delovno ljudstvo in njih nepoznanje ima lahko velike in trajne posledice, kar smo ravno občutili v Novem mestu pri obnovi. Zato bi bilo nujno, da poznamo zakone in kulturno življenje bi v Novem mestu drugače potekalo. Leto 1950 je menda v zgodovini Novega mesta prvo, da so v mestnem proračunu zastopane poleg šol še druge kulturne ustanove (Zavod za zaščito kulturnih spomenikov in prirodnih

znamenitosti, Muzej, ljudska knjižnica, študijska knjižnica, poleg raznih društev, v proračunu Okrajnega odbora pa poseben proračun za arhiv).

S tem pa nastopijo tudi dolžnosti

S sprejetjem zakonov v ljudski skupščini glede kulturnih ustanov so nastopile za take ustanove tudi posebne dolžnosti, ki jih bo morala vsaka ustanova tudi izpolnjevati. Prav radi tega pa so v Novem mestu velike težave in to predvsem s prostori. Narediti bo treba poseben načrt za odpravo vseh tehničnih ovir, ki zavirajo redno in uspešno poslovanje kulturnih ustanov in dobro bi bilo, da bi se v Dolenjskem listu obravnavali najbolj kričeči primeri! K. B.

„Sumljive osebe“ nočejo igrati

Tako nekako se je bralo v »Pavlihu« z dne 4. marca 1950. Da ne bo nepotrebnih besedi in smešenja igralcev novomeškega gledališča vam sporočamo naslednje:

Novomeško gledališče je v januarju javilo Sindikalnemu kulturno umetniškemu društvu »Tone Mušič« v Straži, da bo prišlo gostovat v Vavto vas z Nušičevo Sumljivo osebo. Igralci so se v resnici pripeljali v Vavto vas in hoteli igrati omenjeno komedijo. Toda groza je spreetela vsakega izmed igralcev, ko so stopili v Dom ljudske prosvete v Vavti vasi, katerega upravlja omenjeno društvo. Na odru je bila tema, ko smo hoteli prižgati luč, ni bilo nikjer nobene žarnice. Z žepnimi svetilkami smo ugotovili, da niso pripravljene kulise, ne oprema, niti ni bil narejen prostor na odru. Igralci so bili pač prepričani, da bodo še vse to uredili člani društva. Odšli so v garderobo. Toga ta ni bila niti zakurjena, niti pospravljena. Okna so bila razbita in veter je temeljito pospravil v garderobi. Dvorana je bila nezakurjena. Ljudje, ki so prišli na prireditev, so premraženi sedeli ali bolje rečeno so se stiskali drug k drugemu. Treba bi se bilo preobčeti v lahne poletne obleke, toda mrzav je bil tako hud, da ni nihče od igralcev tvegalo svojega zdravja, posebno še zato ne, ker je bilo napovedano ob 8. uri zvečer v Toplicah druga predstava. Zato je eden od igralcev stopil pred zastor in povedal gledalcem, da se predstava radi mraza in nereda na odru ne bo odigrala, ampak da se bo takrat, ko bodo razmere na vavtovškem odru take, da bo možno brez obolenja nastopiti. Denar lahko vzamejo ljudje nazaj ali pa hranijo vstopnice za prihodnjo predstavo.

Vsi igralci smo trdno prepričani, da bi bilo za onega, ki je dal v Pavlihu omenjeno beležko, bolje, ko bi vzel v roke metlo in pomedel v odboru društva ali pa sam priskočil na pomoč k ureditvi odra in dvorane.

Eden v imenu igralcev.

Obvestila

KINO NOVO MESTO

Od 28. do 30. marca: Sovjetski film »Mikluha Maklaja«.

GLEDALISCE NOVO MESTO

Petek, 24. marca: Cigler: »Vaščani«. Gostovanje v Dol. Toplicah ob 20. uri.
Sobota, 25. marca: Cigler: »Vaščani«. Gostovanje v Brusnicah ob 20. uri.
Nedelja, 26. marca: Cigler: »Vaščani«. Gostovanje v Zužemberku ob 15. uri.
Sreda, 29. marca: Gogoli: »Zenitev«. Za dijakke.

Profesor Ivan Andoljšek:

(Nadaljevanje)

Nekaj pripomb k šolstvu v novomeškem okraju

Nobenega dvoma ni, da je poleg Komunistične partije in množičnih organizacij dom eden izmed odločilnih činiteljev v našem šolstvu. Djilas pravi v razpravi: »Problem našega šolstva v boju za socializem v naši deželi« tole: »Gre pa zato, da vzpostavimo čim tesnejše stike med šolo in starši, da vlogo staršev kar najbolj aktiviziramo. Glede tega pa moramo predvidevati, katere oblike sodelovanja med šolo in starši je treba najti. Mnogo dobrih oblik že imamo. Nobenega dvoma pa ni, da je treba te oblike še razvijati in odkrivati nove. Skrbeti moramo tudi za izdajanje dobrih poučnih knjig za starše. Nikoli ne smemo pozabiti, da ni ničesar, kar bi moglo nadomestiti vlogo staršev, v tem se strinjajo vsi veliki pedagogi. Leti so poudarjali velikansko vlogo staršev v vzgoji, pa tudi življenje to najbolj potrjuje.«

Popolnoma jasno je, da je vsaki šoli potrebna določena gnotna podlaga. Ako bi to zanikali, bi zidali na pesek. Tega se prav dobro zaveda Djilas, ko pravi v prej omenjeni razpravi med drugim: ... »V tej zvezi je velik problem tudi slaba in nezadostna gnotna podlaga šolstva, (poslopja, učila, preskrba, nagrajevanje itd.) ki jo glede na naše splošne potrebe še ne moremo spremeniti.

V tej zvezi je tudi skrb za zdravje učencev in vzgojiteljev. Če pa za zdaj materialne baze še ne moremo temeljito predučiti ali preskrbeti za zdravje, kakor bi morali, pa lahko v marsikaterem pogledu storimo več.«

Stevilke jasno kažejo, da preskrba naših učencev ni zadovoljiva. Napačno pa bi bilo seveda, če bi gledali na preskrbo tako, da se ne bi ozirali, kakor pravi Djilas, na splošne potrebe. Vemo pa, kar nas je kmečkih otrok, da tudi prej ni bilo postelj, sukenj, perila, kakor bi moralo biti, da še celo mnogo slabše je bilo. Vse to moramo upoštevati, toda to nas še ne opravičuje, da ne bi opozorili na pereče potrebe.

Ako se je ugotovilo po anketi, da nima ali si sposoduje od svojih bratov ali sester ali da propuščajo čevlji vodo 3087 učencem in da mora nad 3 km daleč v šolo 2805 učencev, je to treba res popraviti. Ker nima nad polovico otrok plaščev in komaj desetina dežnike ali dežne plašče, je jasno, da ti otroci v slabem vremenu prezebajo, da obleka v šoli izpareva in se kvari zrak. Ker nima polovica otrok vsega perila in tudi ne perejo polovici otrok, je jasno, da ne moremo govoriti o kakšni telesni higieni. Lastne postelje nima niti četrtina otrok. Iz tega sledi, da se

ti otroci slabo prespe in pomanjkanje lastne postelje morda privede katerega do spolnih zablod.

Tudi prehrana ni pri marsikom v redu, kar je povsem jasno zaradi obilice dela na kmečkem gospodarstvu. Temu se je v precejšnji meri že odpomoglo, ker so se na šolah osnovala mlečne in šolske kuhinje. Vendar pa mednarodni fond ne zadostuje popolnoma in je potrebna tu še prav krajevna pomoč. Antifašistična fronta žena bi v tem pogledu lahko priskočila na pomoč in sicer tako, da bi vsaka žena odstopila majhen del svoje domače zemlje šolski kuhinji, da bi se pridelki šolskih vrtov delno uporabljali za šolsko kuhinjo in da bi krajevni ljudski odbori, zadruge itd. dali del obdelovalne zemlje tudi šolski kuhinji. Na tej zemlji bi se lahko pridelalo precej pridelkov, ki bi koristili šolskim kuhinjam in s tem pripomogli k izboljšanju prehrane šolskim otrokom. S tem bi naše žene ne samo pripomogle k boljšemu telesnemu razvoju naših otrok, ampak tudi k boljšim učnim uspehom.

Posledica vsega tega je najbrže majhna delazmožnost otrok v šoli in nepravilen telesni in duševni razvoj.

Te ugotovitve pričajo, da se je treba za preskrbo začeti resno zanimati in v mejah možnosti odpraviti te pomanjkljivosti.

Na podlagi vsega tega doslej ugotovljene-

ga vidimo, da vprašanja osnovne šole v okraju nalagajo odgovornim tele naloge:

1. Tesnejše sodelovanje med učiteljstvom, domom, krajevnimi ljudskimi odbori, Poverjeništvom za prosveto in množičnimi organizacijami, posebno še Antifašistično fronto žena in Ljudsko mladino Slovenije.
2. Sistematično in neprestano je treba dvigati nižje organizirane šole v okraju ter po možnosti razširiti mrežo osnovnih šol.
3. Takoj je treba točno proučiti učne načrte osnovnih šol in v skladu z zmogljivostjo učencev določiti potrebni maksimum učne snovi, ki pa naj se res temeljito obdeluje po vseh šolah.
4. Začnimo se boriti proti nekvalitetnemu pouku po naših šolah!
5. Napovemo ostro borbo alkoholizmu naše mladine in preglejmo njihovo prehrano!
6. Pomagati je treba enostranskim, zlasti pa obojestranskim sirotam tako pri pouku, kakor pri vzgoji in preskrbi.
7. Proučiti je treba preskrbo in jo urediti!
8. Zaktivizirati je treba naše starše, da bodo bolj sodelovali s šolo. V ta namen naj bi imel »Dolenjski list« poseben kotic, kjer bi naše učiteljstvo v razumljivi in prisrčni besedi (morda v obliki pisma) govorilo našim staršem o vseh perečih vprašanjih vzgoje in pouka.

(Nadaljevanje sledi)

Zaupajte v svoje sile, tovariši, zaupajte predvsem v svoje lastne sile!

PIŠEJO NAM

Tečaj poverjenikov krajevnih ljudskih odborov za gospodarstvo

Okrajni izvršni ljudski odbor v Novem mestu je organiziral enotedenski tečaj za krajevne poverjenike lokalne industrije in obrti ter komunalno dejavnost. Udeležba je bila prilično slaba, ker nekateri KLO ne posvečujejo dovolj pažnje tečaju. Tečajniki so se zelo zanimali za predavanja. Ob razgovoru so pokazali odlične uspehe. Na daljšem popoldanskem razgovoru so se najbolj zanimali za iskanje lokalnih virov in surovin. Objubili so, da bodo tekom 14 dni poročali okrajnemu poverjeništvu o vseh virih in surovinah v območju njihovega KLO. Na območju našega okraja se nahajajo razne vrste rudnine: železo, baker, razne vrste glin. V nekem KLO bodo ustanovili podjetje za eterična olja. V okolici škocjana se nahaja studenec, v katerem se belo platno ob pranju rjavo obarva. Priporočljivo bi bilo, da bi se večkrat sklicevali sestanki poverjenikov KLO, na katerih bi ugotavljali še nadaljnje vire surovin. Na podlagi raznih ugotovitev in tehnoloških preizkusov bi lahko ustanovili ponekod v krajevnih ljudskih odborih tudi industrijsko podjetje.

Nepравilnosti v novomeški kovinarski delavnici

V tem podjetju naročila iz domačega okraja niso vedno zaželeni. Tako je bilo pred kratkim, ko je delovodja Miha Brudar izdelal za Jožeta Plešca iz Zeleznikov št. 1 dva štedilnika, čeprav ima Plesec blizu svojega kraja tudi kovinarske delavnice. Brudar je sprejel od stranke tudi 4500 din za nakup štedilniških plošč, katerih Plesec v domačem okraju ni mogel nabaviti. V istem času pa je mestna kovinarska delavnica odbila prošnjo kmetice iz Mirne peči, ki je prosila, da bi ji naredili obod za vodni kotliček pri štedilniku, čeprav tudi iz starih delov. Nekaterim strankam, ki prinesejo hkrati z naročilom tudi pijačo, pa se želje kaj hitro uresničijo.

Pred kratkim je bil v podjetju nastavljen skladiščenik Peter Gorupič. Najraje se zadržuje v pisarni, na drugi strani pa ne skrbi dovolj za material. Med staro šaro ležijo v podjetju razni dragoceni predmeti, kakor n. pr. dvotaktni motor DKW (že dve leti), dve veliki in dve mali vodni črpalci, trije popravljeni aparati za umičevanje koloradskega hrošča, prestavnik in menjalnik za težak avtomobil in razni drugi uporabni deli.

Poslovodja skrbi premalo za delovno disciplino. Tako je n. pr. letos dne 19. januarja spal za pizo v pisarni vodovodni monter Bele, ki ga je pri tem »opravil« dobil upravnik mestnih podjetij, naslednji dan pa monterja sploh ni bilo na delo. Pri takem delu v podjetju se zanemarja tudi vzgoja kadra in se premalo skrbi za izpolnjevanje želj strank. Naloga krajevnih podjetij ni v tem, da bi zbirala kar največ denarja, temveč so bila ustanovljena predvsem zato, da bi se z njimi zadovoljile potrebe delovnega ljudstva.

Kje je grupa ljudske inspekcije, da bi poskrbela za odpravo teh in drugih nepravilnosti v mestnem kovinarskem podjetju?

Še izpod Gorjancev

Doline in kotline pokriva megla, ko sonce pokuka izza Trdinovega vrha in njegovi zarki objamejo Dolž in okoliške vasice. Po gričih so raztresene in vinogradi jih obdajajo. Ker smo nekoliko bolj odmaknjeni od svetla, nas le malokdo pozna.

Tako bi marsikdo mislil, da spimo. In vendar je zadnje čase na Dolžu zelo živahno. Novi KLO skuša popraviti napake, AFZ je je sicer maloštevilna družina, ki pa tudi hoče nadoknaditi zamujeno. Skupno s šolsko mladino so se žene pridno pripravljale na svoj praznik, 8. marec. Najvažnejše pa je dejstvo, da se je na Dolžu iz trdnega sna zbudila mladina. Pomladno sonce jo je ogrelo in val predvolivnega tekmovanja, ki je zajel vso našo državo.

Zbrali so se in se pomenili o svojem bodočem delu. Ena izmed mladinskih obvez v čast volitev je rešila pereče vprašanje, kdo bo na Dolžu dokončno uredil fizikalno

igrišče. Domenili so se o krampih in lopatah, vozu in drugem potrebnem. Sobotno popoldne so res tudi prišli in naredili mnogo. Kako bi z veseljem ne odkopavali skale, ki štrle iz zemlje in se vanje le spotikamo.

Kdor ne vidi sam, si prav težko predstavlja lepo nedeljsko popoldne pred šolo. Kot mravlišče izgleda igrišče. Od najmanjših pa do najkorajnejših so se zbrali. Visoko v zrak in preko mreže odbijajo žogo močne roke. Okorne so večinoma še te roke in kar zdrse jim iz rok ta poskočna lahkoživka, ki mika in vabi vsakogar, ki mu srce živo utripa. Ni čudno. Večinoma jo imajo prvič v rokah. Skoda, da tako dolgo niso vedeli za to zdravo in koristno zabavo. Sedaj bi dali vse zanj.

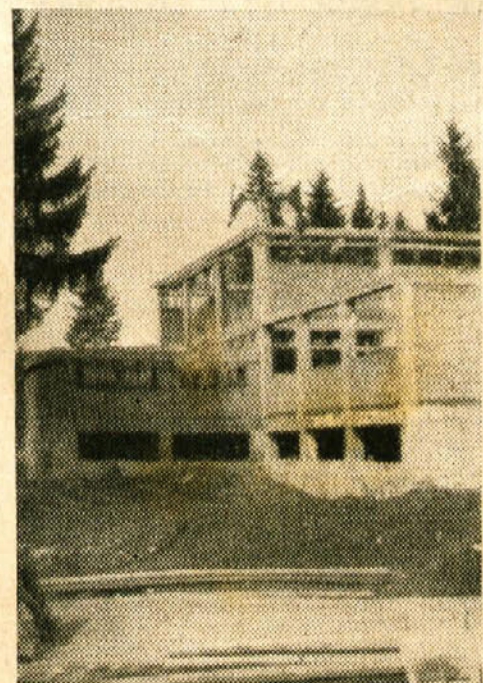
Solski otroci so že bolj okretni. Koliko je bilo veselja, ko je zapadel sneg in so si pionirji urno pritrtili smučke na čevlje. Tudi v tem so začetniki, pokazali pa so v kratkem času mnogo uspehov in dobre volje. Zato smo še ravno ujeli sneg in v nedeljo dne 5. februarja priredili pionirske smučarske tekme. To je bila novost za pionirje in ostale. Veseli in ponosni so, da tudi Podgorci nekaj znajo in veljajo. Skoda le, da je smuček premalo in je žogo treba varovati, ker o novi še ni duha. Ko bo mladina ustanovila svojo vejo fizikalnega društva in bo v svojem delu dosegla uspehe, bo komite LMS in ostali gotovo kaj bolj poskrbel za svoje Podgorce.

Tudi Dolžani nočejo biti zadnji. Zato pa le pogumno na delo, da bomo ob času zetje lahko zadovoljni s setvijo! M. K.

Bela Krajina z vso vnemo gradi in obnavlja

Obnovljena gimnazija v Crnomlju

Graditev Belszda

Raje sama zase — kot za druge

Tako si predstavlja tovarišica Bučar Ana iz St. Jerneja št. 54, posestnica 8,71 hektarjev obdelovalne zemlje, katero je Krajevni ljudski odbor St. Jernej v letu 1949. obremenil za obvezno, oddajo enega mršavega in dveh pitanih prašičev. Bučarjeva je svojo oddajo zadostila samo z enim pitanim in enim mršavim prašičem, dočim drugega pistanca ni hotela oddati. Izgovarjala se je s tem, da sta ji dva prašička poginila. Izmikala se je na vse načine, da bi ji ne bilo oddati predpisanega prašiča. Obrnila se je na Kontrolno komisijo s pritožbo, v kateri je navedla, da ji hoče oblast vzeti zadnjo plemensko svinjo. Kontrolna komisija je obravnavala pritožbo na licu mesta. Bučarjeva je prosila Kontrolno komisijo, naj jo reši iz težav, ker ima samo dva mala prašička in še ta dva je vzela samo v rejo. Ni pa priznala, da ima plemensko svinjo, kot je to navedla v pritožbi ter

se je pred Kontrolno komisijo »zaklela«, da ima res samo dva prašička, katere je tudi res pokazala. Ni pa pokazala tretjega okrog 130 kg težkega prašiča, ki je prav takrat začel cviliti, ker se je dušil v zakritem svinjaku zaradi nezadostnega zraka. Ta prašič prav gotovo ni bil namenjen za plemo, temveč bi se verjetno pretopil v zelo okusno mast pri Bučarjevi.

Bučarjevi je uspelo »javkanje« pri Krajevnem ljudskem odboru in odkupnem podjetju, da je s tem odlašala z oddajo in na ta način zavirala planski odkup, ni se ji pa posrečilo »javkanje« pri kontrolni komisiji. Izdala se je, da je špekulantsko nastrojena, ne pa pošena, kot se je dosedaj delala.

Tako je Kontrolni organ rešil prašiča špekulantske smrti in ga naklonil v korist skupnosti. Taki in slični so krivi, da so nekateri preobremenjeni z odkupi. L. A.

Prosveta v Žužemberku živi in dela

26. oktobra 1949 smo ustanovili KUD Žužemberk. Društvo povezuje kulturno prosvetno delo vseh množičnih organizacij in vodi borbo za socialistični značaj življenja v kraju. V ta namen obsega več odsekov kot: knjižnico, pevski zbor, igralsko družino in filmski krožek.

Ljudska knjižnica posluje redno. V zadnjih mesecih je razumevanje še posebno veliko. Število bralcev stalno narašča, le žal, da ima knjižnica premalo knjig in ne more ustreči vsem željam naših bralcev.

Pevski zbor pridno vadi in sicer imajo vaje: moški ob torkih ženske ob sredah, ob petkih pa skupno. Zbor šteje 25 članov. Vodi ga tov. Simič Ivo. Pevci prihajajo k vavam z veseljem. Želijo, da bi napravili turnejo po novomeškem okraju, nato pa na izlet na Reko in v Opatijo. Razen ljudske vadijo tudi borbeno in umetno pesem.

Večje težave pa ima igralska družina. Ni igralcev. Naša mladina odhaja s socialističnim odnosom do dela v razne industrijske obrate. Vendar skušamo vsaj z igralci, ki so nam na razpolago, nuditi ljudem primerne kulturne prireditve. Prav sedaj študiramo Nušiča in Jurčičevega Domna.

Pionirji naše sedemletne šole dosegajo kljub dobrim uspehom v šoli tudi uspehe pri kulturno prosvetnem delu. Dedek Mraz in Rdeča kapica, ki so ju v zadnjem času uprizorili, sta žela resnično priznanje. Tudi pevski zbor naših sedemletkarjev je res nekaj posebnega. Njihova mlada grla zapoje zanosno in ponosno novo socialistično pesem.

V izobraževalnem tečaju širi in pogloblja kulturno obzorje 31 učencev.

KUD ima dvorano — Titov dom. Manjka pa nam predvsem kulis. Z dograditvijo zadružnega doma, se bo kulturno življenje pri nas še poživilo. D. M.

Izgubljeni plan — izgubljeni čas

Novo mesto, 13. 3. 1950.

Zdi se, da vse poudarjanje o važnosti leša za naše gospodarstvo in o pravočasni to je predvsem zimski sečnji leša pri nekaterih funkcionarjih KLO ne najde nikakršnega odziva, ali pa smatrajo to panogo kot manj važno od ostalih.

Krajevni ljudski odbor Dragatuš je prejel od poverjenišтва za gozdarstvo v Crnomlju plan odkupa leša iz nedržavnega sektorja. Na podlagi tega plana je bil KLO dolžan izdati odločbe posameznim gozdnim posestnikom o višini količine in roku oddaje posameznih vrst leša. Kako »resno« so se tega dela lotili v KLO Dragatuš se najbolj vidi iz tega, da se ta plan kratkoma neke izgubili. Ker posestniki niso dobili odločb, ne more odsek kmetijske zadruge sklepati pogodb (kontrahirati) z njimi. Seveda tudi ni mogoče voditi kontrole nad izvajanjem plana. Da temu

»resnemu« prizadevanju primerno poteka izvedba plana v gozdarstvu ni potrebno posebej poudarjati, kajti belokranjski pregovor pravi: kilava babica, kilav otrok.

Tudi v KLO Dojč do pred nekaj dnevi, ko jih je podrezala kontrola, niso pristopili k izvajanju odločb posameznim posestnikom na podlagi plana, ki so ga že v januarju prejeli od poverjenišтва za gozdarstvo OLO Novo mesto. Verjetno je takih primerov tudi še po drugih KLO, ker evidenca o izvršitvi plana gozdarstva nedržavnega sektorja za letošnje leto kaže dokaj klavarno sliko. Prvo četrtletje gre že h kraju torej čas, ko bi imel biti plan poseka izvršen vsaj 60% letnega plana že z ozirom na primeren čas, ko ni še del na polju, dejansko pa je izvršen bore malo, po nekaterih KLO pa sploh nič. Morda nosijo del krivde za to tudi taki primeri, kot so zgoraj navedeni?

Z delom se pripravljajo na volitve

V zgodnjem spomladanskem jutru so se začele zbirati desetine ljudi okrog zadružnega doma na Veliki Loki. Prihajali so znani in neznanji obrazi, a nam tako blizu po svoji duševnosti. Z velikim navdušenjem smo pozdravili v svoji sredi 19 mladih strokovnjakov zidarjev iz prvega in drugega letnika gradbenega tehnikuma srednje tehnične šole, ki so še bolj utrdili zblizanje mesta z vasjo.

Masovna akcija, ki jo je pripravila krajevna uprava za gradnjo zadružnega doma, je zajela vse napredno misleče zdrave ljudi. Okrog 7. ure se je zbralo s potrebnim orodjem okrog 70 prostovoljcev. Ta akcija je zajela tudi 26 tečajnikov-zivinorejskih brigadirjev iz raznih kmečkih obdelovalnih združenj. Z nasmejanimi obrazi so prijeli za delo. V tem vrvežu so bili uslužbenci iz raznih podjetij, člani kmečke obdelovalne zadruge, kmetje privatniki, žene in naši najmlajši, naš up in naša bodočnost — pionirji. Tudi organizacija AFZ je dala ta dan velik delež h gradnji zadružnega doma, saj je nasitila po trdem delu lačne želodec.

Tovariši iz gradbenega tehnikuma so ob zaključku obljubili, da se v času rednih počitnic vrnejo in pomagajo končati zadružni dom.

Delo, ki je bilo narejeno, je istočasno tudi moralni dvig za poživitev gradnje zadružnih domov, ki je bila v našem okraju leta 1949 precej mrtva.

Izpolnjena je bila velika predvolivna obveza, zadana na sestanku množičnih organizacij. L. A.

Vrabci inšpektorji

Kako to, da bi bili vrabci inšpektorji, se bo marsikateri bralec morda vprašal. Pa poglejmo, kaj so oni odkrili in kje žvrgole slavospeve in zahvale, ki so namenjene tov. Jarcu Mirku, šefu komunalnega odseka pri Špolskem gradbenem podjetju »Pionir« (N. m.) in tov. ekonomu ekonomije istega podjetja. V začetku meseca marca je ljudska inspekcija javila okrajni kontrolni komisiji, da je na njivi ekonomije tega podjetja nekaj raztresenega koruznega zdroba, kjer je polno vrabcev, ki so najbrže prišli v goste na to njivo iz vse Dolenjske.

Organ Okrajne kontrolne komisije je v tem podjetju ugotovil, da so 16. II. 1950. zapeljali na njivo ekonomije podjetja 584 kg koruznega šrota. Čeprav je bil to pridelek lastne ekonomije iz leta 1948, je vseeno, brezčutno in neodgovorno delo vodstva ekonomije, ki nikakor ni in ne more biti v skladu z našim socialističnim razvojem.

Koliko truda mora naš delovni kmet vložiti v vsako zrno, da ima za svoje potrebe in da izpolni obvezo, ki je potrebna za življenje našega delovnega človeka. Trdno sem prepričan, da tov. Mirko Jarc in odgovorno vodstvo ekonomije ni nikoli šlo okopavat koruze, ker je drugače ne bi pustili, da bi se pokvarila. Pokvarjene količine šrota je dal po ekonomu in konjarju zakopati in skriti tako, da ne bo nihče vedel o tem. V sami prisotnosti kontrolnega organa — se je tov. Mirko Jarc jezil nad ekonomom, češ da ni pravilno in vestno izvršil nalogo.

Torej če pojo na njivi tega podjetja vrabci hvalospeve tov. Jarcu, mu jih ne bo pelo delovno ljudstvo iz Dolenjske. G. B.

Iz gospodarstva

O rezanju žrebcev

V okraju Novo mestu se kakor druga leta tudi letos pripravljamo na rezanje žrebcev, ki bo koncem meseca aprila ter začetkom meseca maja t. l.

Gospodarski pomen te akcije je zelo velik, ker z njim izločimo vse za plemo nesposobne žrebce, ki bi sicer s svojim oplemenjevanjem kobil naredili ogromno škodo naši konjereji. Marsikdo si namreč misli, saj je vseeno, če zaskoči njegovo kobilo kak slab zakotni žrebec. Pozneje se kesa, ko vidi, da je žrebe slabo. Dokler ni bilo na razpolago dovolj dobrih, potrjenih, rasno čistih žrebcev, se je to zakotno pripuščenje še lahko delno spregledalo, sedaj pa, ko je na plemenilnih postajah na razpolago dovolj dobrih priznanih žrebcev, je vsako pripuščenje nelicenciranih žrebcev prepove-

dano in kaznivo. Na drugi strani je pa žrebec zaradi svoje narave neprimeren za delo in se da le težko krotiti. Vse to pa po rezanju v roku 1—2 mesecev izgine in žrebec postane miren konj. Žrebci se režejo ponavadi v starosti 2 in pol do 3 let, lahko pa tudi prej, če je zaradi njih hudobnosti to potrebno. Prav tako se reže tudi starejše žrebce.

Lastniki nelicenciranih žrebcev naj te prijavijo za rezanje pri svojem krajevnem ljudskem odboru, kateri dostavi seznam tukajšnjemu veterinarju, da ta določi dan in kraj rezanja.

Na koncu še navedem, da je v plemenilni postaji Draškovec pri St. Jerneju 5 žrebcev - lipancev, ter na plemenilni postaji Muhaber (pri Osolniku) 2 žrebca težje pasme — Noniuss. F.

„Dolenjski list“ v naših vaseh

17. februarja letos smo poslali našega novorojenčka prvič v svet. Dvatisočkrat je potkal na vrata domačij novomeškega okraja, dvatisočkrat v črnomeljškem in trebanjskem okraju. Tudi v Ljubljano, Maribor, Jesenice, Trbovlje, Krško, celo v Beograd in Split je našel svojo pot. Daleč po domovini so naši Dolenjci. Ko so brali v Poročevalcu in Ljudski pravici, da smo se vendarle enkrat zganili tudi v Novem mestu, so začele deževati dopisnice: Naročam se na novi časopis. Pošljite mi Dolenjski list. Naročam 5 izvodov za tukajšnje Dolenjce. In tako dalje. No, prerokovanja črnogledov, ki so vnaprej očitali novorojenčku kratko življenje, se niso izpolnili. Upamo, da se ne bodo tudi v bodoče...

Kaj pa po naših domačih vaseh? Prvikrat smo poslali list na naslove krajevnih odborov OF, ponekod pa kar na tevariše poverjenike. Mnogi so razumeli svojo dolžnost. Prvi je bil tov. Jurčec iz Šmihela pri Novem mestu. Poslali smo mu 60 izvodov, čez nekaj dni pa nam je že prinesel seznam s 73 naročniki in tudi skoraj za vse že naročnino za celo leto ali pol leta vnaprej. Postavil se je tudi tov. Luzner Darko iz Škocjana, ki je prinesel imena 40 naročnikov in denar. Še bolje se je odrezal tov. Pečaver z Dvora, ki je namesto 40 zbral kar 57 naročnikov in poslal za 38 naročnikov že celoletno naročnino! Dobro so se postavili tudi na KO OF v St. Jerneju, v samem Novem mestu, St. Petru,

v obdelovalni zadrugi na Trški gori, v Straži, Dolenjskih toplicah, v Prečni, Eršljinu, Žužemberku in še v nekaterih vaseh. Uprava lista pa je naletela seveda tudi na nekaj »zaspancev«. Tako n. pr. iz Dobruške vasi ni še nobene vesti, ali časopis sploh dobivajo ali ne. Na Dolžu, v Podgradu, Zameškem, Prekopi in še drugje se odbori OF ne zanimajo, da bi poslali spiske naročnikov in denar za že prejete številke. Iz Zbur so celo javili, da naj jim časopisa več ne pošiljamo. »Težave« so imeli za razprodajo petih številki tudi v St. Jurju, na Kartaljevem in še nekje. Zakaj pa je šlo na Dvoru, v Šmihelu pri Novem mestu, v Škocjanu, v St. Jerneju in drugje? Zato, ker so se za razpečevanje lista zavzeli domači aktivisti, ki so razumeli pomen lokalnega časopisa. Kjer je volja, je tudi uspeh.

Premalo so naredili pri zbiranju stalnih naročnikov doslej tudi v okraju Trebnje in Črnomelj. Člani Fronte iz teh okrajev se oglašajo z dopisnicami na upravo lista, naj jim vendar pošlje Dolenjski list. Krajevni odbori OF in aktivisti v teh okrajih so pozabili na navodila, ki smo jih natisnili v prvih številkah časopisa. List leži marsikje po pisarnah in v predalih, ljudje pa ne morejo do njega. Aktivisti, zdramite se!

In naročnina? Uprava lista se priporoča! Nakažite stotake čimprej — novorojenček potrebuje opreme! Lokalni časopis moramo vzdrževati sami, zato ne pozabite na dolžnost naročnika!

Fizkultura in šport

SPOMLADANSKI CROSS SE JE PRICEL

Vsako leto imamo v fizikulturi več manifestacij, v katerih vključujemo nove množice delovnega ljudstva v vrste fizikulturikov. Taka manifestacija je tudi spomladanski cross, t. j. tek čez drn in strn, h kateremu pristopamo. Letos začnemo s crossi 15. marca in se bodo vrstili do 15. aprila. V novomeškem okraju smo že pristopili k treningom in izvedbam. Tako so prvi v okraju izvedli spomladanski cross pionirji iz Podgrada, 159 po številu in sicer prvi dan — 15. marca. Prepričani smo, da bomo tudi letos presegli načrt, kakor smo ga presegli lani skoraj za 1000. Pozivamo vse fizikulturike, da redno trenirajo ter izvedejo po kolektivnih in aktivnih CROSS, a prvake pošljejo na zmagovalni CROSS okraja, ki bo 2. aprila t. l. v St. Petru pri Novem mestu. Učo

TELOVADNO DRUŠTVO NOVO MESTO JE ZBOROVALO

V ponedeljek 13. t. m. je Telovadno društvo v Novem mestu imelo svoj redni letni občni zbor, ki pa je bil kljub ogromni propagandi zelo slabo obiskan. Poročila uprave so nakazala tudi hibe. Pri razgovoru so bile te hibe še upravičeno poglobljene. Graja uprave je bila umestna, kajti ona je zane-marjala telovadnico, ni pobirala članarine in je tudi odgovorna, da je bilo odtujenih več predmetov. Nova uprava bo morala vse te napake popraviti. Da bo odpravila te napake, si je zadala lepe naloge. Uredila bo začasno

Razgibale smo se . . .

Aktivnost AFZ organizacije v Mirni peči je imela daljši odmor. Za letošnji mednarodni praznik žena in za predvolivno kampanjo, pa smo zbudile in poživile svoje delo. Poživile smo pevski zbor, čeprav je maloštevilčen, vendar z veseljem prihajamo k vajan. Našudirale smo nekaj partizanskih pesmi in narodni venček, s tem smo nastopile na svoj veliki praznik 8. marca. Proslavi smo priključile vzgojno enodejanko »Sestaneke«, ker je naš namen vzbuditi socialno misleče in čuteče ljudi, da bi delali na vseh popriščih tukajšnjega okolja.

Obiskovalci so bili s programom naše proslave zadovoljni. Sicer ljubijo vesele predstave, vendar so pokazali, da imajo smisel tudi za resne, če se jim podajo v dovršeni obliki. Pestrost sporeda je dvignila pevsko točka »Sarafan«, katera se je predvajala v duetu v narodnih nošah.

Po proslavi smo se žene zbrale v zabavnem kotičku in tako zaključile svoj praznik s prijetnim kramljanjem in petjem. H. F.

KAKO RAVNAJO NEKATERI?

Ljudska inšpekcija je v Veliki Loki ugotovila, da se kvari v vlažnem skladišču 2.000 kilogramov pšenice. Ta pšenica je bila v kleti že od meseca decembra 1949. Pšenica je napravila zaradi vlage in toplote pet centimetrov dolge kali.

Uslužbenici odkupnih stanic se niso zanimali za pšenico, čeprav so vedeli, da je pšenica v neprimernih prostorih.

Brezvestne uslužbenice, ki ne znajo ceniti skupne imovine, naj sodi delavno ljudstvo.

telovadišče na Loki in pristopila skupno s športnim društvom h gradnji novega fizikulturenega stadiona. Nadalje je bil napravljen tudi koledar telovadnih prireditev, med katerimi je omeniti spomladansko akademijo 22. aprila, tekmovanje mladine na orodju, sodelovanje na društvenih nastopih na podeželju ter pri proslavah naših praznikov.

Pričakujemo, da bo letošnja uprava znala voditi našo centralno fizikulturno organizacijo v okraju, da bo postala res šola za vsa ostala društva in vse fizikulturno življenje v okraju. Učo

Avto-moto društvo Novo mesto

je izvršilo plan predvolivnega tekmovanja s 320 urami prostovoljnega dela in s tem preseglo svoj plan za 60%.

ki se bori za izvršitev petletnega plana in socializacijo vasi. L. A.

Urednikov kotiček

Tov. Z. M. iz Gornjega Medvedjega sela. Prav vesel sem Tvojega dopisa, toda ne morem ga uporabiti, ker se nisi podpisal s polnim imenom. V listu je lahko samo začetnica Tvojega imena, urednik pa mora vedeti za tvoje ime, da se lahko kaj več pomeniva. Oglasi se še!

Tov. Jenič Jožefa iz Gornjih Lakenc. — Tvoja pesmica ima pomen in tudi vsebino, toda za objavo ni. Piši kar lepo preprosto in nič v verzih o Tvoji vasi in delu v njej. Posebno bo bralec zanimalo gospodarsko življenje vasi. Prosim te napiši še kaj!

Tov. Ivo iz Broda! Iz Tvojega dopisa ne morem prav razumeti, kdo je kriv in kdo ni. Zato te prosim, da mi prihodnjič natančno opišeš dogodek, ker imaš zelo oster opazovalni čut. Torej prihodnjič kaj bolj razumljivega.

POPRAVEK

V 4. številki našega lista z dne 9. marca 1950. se nam je vrnila v članku »Muzejsko društvo v Novem mestu«, ki je bil priobčen na 3. strani, neljuba pomota in sicer:

1. Tov. akademik Božidar Jakac ni zastopal Akademije znanosti in umetnosti na občnem zboru omenjenega društva, ampak je bil navzoč samo kot naš rojak.

2. Tov. Jarc Janko ni zastopal Muzeja Narodne osvoboditve kot upravnik, ampak samo kot član uprave.

Prosimo, da nam to neljubo pomoto oprste. Uredništvo.

Nai žive svobodne in demokratične volitve — izraz našega socialističnega mišljenja in dela za izboljšanje življenjskih prilik delovnega ljudstva

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Jože Zamljen. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Okrajni odbor OF. Telefon uredništva: 7. Stev. tekočega računa pri Komunalni banki v Novem mestu: 66-1-90-603-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca«.